

“No és segur
que ho sigui,
però mereixeria
ésser-ho”

Raspall

Dossier pedagògic

Un espectacle de:

TEATRE NU

Edat: +5

Espectacle de Sala

Escoles: Cicle Mitjà i Superior

Raspall és un conte de Pere Calders que ens parla de la necessitat de jugar, d'imaginar i de creure en la fantasia. El realisme màgic de l'autor català s'expressa en aquest relat per a infants que es va recollir a *Cròniques de la veritat oculta* i que nosaltres vam adaptar al teatre i estrenar l'any 2012 al Festival Grec de Barcelona. La nostra creació recull el joc de l'autor, i el posa sobre l'escenari, per oferir una proposta en què la complicitat i la veritat dels infants es contraposa amb la fredor i la lògica dels adults.

Sinopsi: Com es va sentir el nen Sala el dia que els seus pares van donar el Turc, el seu gos estimat, a la filla del jardiner? Què va haver de fer per omplir el buit que deixava la seva absència? Ho expliquen dos actors que troben en els objectes abandonats a les golfes els millors companys per endinsar-nos en un món de fantasia que només els més petits entenen del tot.

Autor: **Pere Calders**

Direcció i dramaturgia: **Víctor Borràs i Gasch**

Intèrprets: **Francesc Mas i Maria Hervàs**

Escenografia i objectes: **Carme Solè Vendrell**

Treball d'objectes: **Rene Baker**

Música: **Oriol Canals i Dani Ferrer**

Il·luminació: **Víctor Borràs**

Producció: **Maria Hervàs i Gerard Palomas**

La Companyia del Teatre Nu

Som un col·lectiu de professionals de l'art escènic que produïm i fem girar les nostres pròpies creacions. En vint anys de trajectòria, hem creat dinou muntatges amb els quals hem realitzat més de dues mil funcions. Creiem en el teatre com un art comunitari, en què la suma de talents individuals fa créixer cada nou projecte.

Som de Sant Martí de Tous, un petit poble de la comarca de l'Anoia, des d'on exportem arreu els nostres projectes. L'espai on treballem, **La Casa del Teatre Nu**, és un local obert al públic i als professionals on es poden desenvolupar propostes que busquen una infraestructura per poder-se dur a terme. Acull projectes des de la idea, fins a la seva estrena i exhibició.

Actualment tenim en cartell més d'una desena d'espectacles.

Guia de treball

Pere Calders, autor fantàstic

L'espectacle que veureu és l'adaptació teatral del conte *Raspall*, de l'escriptor català Pere Calders. Pere Calders va néixer a Barcelona l'any 1912, a més d'escriptor era dibuixant i periodista. La seva primera obra, *El primer Arlequí*, es va publicar l'any 1936, justament l'any en què va esclatar la Guerra Civil. Aquesta guerra va marcar profundament la seva vida i la seva obra, ja que, un cop acabada la Guerra Civil, va haver d'exiliar-se a Mèxic fugint del franquisme.

A Mèxic hi va viure durant vint-i-tres anys i va ser en aquest país on van néixer tres dels seus quatre fills. Tot i que va escriure tan narrativa com poesia teatre, el conte va ser el gènere que més va conrear i amb el qual va aconseguir més popularitat. El seu màxim reconeixement li arribà l'any 1979, quan el grup teatral Dagoll Dagom adaptà al teatre alguns dels seus contes en l'obra *Antaviana*. Pere Calders va morir a Barcelona l'any 1994, entre els nombrosos premis que va rebre destaquen el Premi d'Honor de les Lletres Catalanes (1986) i el Premi Nacional de Periodisme (1992).

Raspall és un conte que forma part d'un recull força extens titulat *Cròniques de la veritat oculta*. Aquest recull es va publicar per primer cop l'any 1955, mentre l'escriptor encara es trobava exiliat a Mèxic. *Raspall* va acompanyat en aquest recull del subtítol "conte infantil". De fet aquest és un dels pocs contes per a infants que va escriure l'autor. Tot i tractar-se d'un conte per a infants, en ell hi trobem bona part de les característiques de la seva narrativa. Pere Calders era un escriptor que descrivia una realitat aparentment quotidiana però que, de forma sorprenent, es veia sacsejada per fets fantàstics, per situacions que trasbalsaven la vida dels protagonistes.

La fantasia dels contes de Pere Calders, però, no és una fantasia de conte de fades, és una fantasia que trastoca la realitat i que fa preguntar-se si només és cert allò que veiem. Aquest estil literari que descriu fets aparentment quotidians i propers al lector però que es trastochen de forma sorprenent i estranya es coneix amb el nom de **realisme màgic**.

A *Raspall* el fet fantàstic que ve a trastocar la realitat dels protagonistes és que un raspall abandonat en unes golfes es transforma en un gos per ajudar al nen protagonista del conte a superar la pèrdua del seu gos estimat. Aquesta transformació sorprèn al nen que l'accepta amb alegria i indigna als pares que, lluny de creure-la l'atribueixen al joc i a la fantasia del nen que, segons ells hauria de deixar-se de jocs i fer-se gran. De fet, en els contes de Calders sovint són només els nens o la gent gran els únics que comprenen la realitat de la seva fantasia.

Abans d'anar al teatre

Anar al teatre és veure un espectacle però també gaudir d'una experiència cultural que ens permet fer-nos preguntes, sentir emocions i viure per un instant les experiències d'uns personatges que ens ensenyen petits retalls de vida amb els quals ens podem sentir identificats.

Abans d'anar al teatre, cal donar valor al moment de la representació. Anar al teatre és també escoltar una història, un conte escenificat amb diferents tècniques, davant d'un públic. Els alumnes i els mestres serem el públic. Els actors, els tècnics de llum i de so ens oferiran la història.

Les parts fonamentals d'un teatre són l'escenari, on es desenvolupa l'acció i les butaques on seu el públic. Durant la funció hem de treballar l'escolta, i això suposa haver d'estar, evidentment, en silenci i parant atenció, però també és important que fomentem les ganes i la il·lusió de conèixer una història, d'assistir a un espectacle en viu que es representarà especialment per a nosaltres.

Cal estimular la il·lusió i la responsabilitat de l'infant, que sabrà estar ben assegut, obrint molt els ulls i les orelles i respectant el silenci de la sala, però també és fonamental que l'adult mantingui el poder de donar exemple. En aquest sentit, és important que durant la funció tinguem els mòbils en silenci i no els fem servir. Si no els podem apagar per estar localitzables, no els hem d'utilitzar si no és imprescindible. És millor que durant la funció no fem fotografies i si volem documentar l'activitat, fer-ho sense flash.

Si volem que l'infant mantingui l'atenció, l'adult també ho ha de fer.

Algunes preguntes abans d'anar al teatre.

- Hem anat mai al teatre?
- Com és un teatre? Quines parts hi ha?
- Què hi veiem al teatre?
- Com hem d'estar durant la funció?

Abans de l'obra

Abans de veure l'espectacle es pot parlar de que l'obra és una adaptació d'un conte de Pere Calders, un escriptor que va néixer fa més de cent anys. El conte és un conte per a infants que ens explica la història d'un nen que es veu allunyat del seu estimat gos.

Deixem a l'elecció de cada mestre el fet de llegir el conte o no abans de veure l'obra. Als nens els agrada sentir les històries més d'una vegada, o sigui que no seria dolent que ja coneguessin la història. Si es decideix no llegir-lo abans, l'efecte sorpresa també serà interessant.

L'escenografia de l'espectacle és obra de la il·lustradora catalana Carme Solé Vendrell, que també va il·lustrar el conte *Raspall* l'any 1982 i que és autora de múltiples àlbums, entre altres *La Lluna d'en Joan*, *Jo les volia* o *L'aniversari*.

Després de l'obra

Sobre l'espectacle

Podeu començar per recordar la història de ben segur entre tots la podreu recordar gairebé al detall. Segurament cada nen i nena s'haurà fixat en aspectes diferents.

Al principi de l'espectacle apareix un gos: En Turc. Com era aquest gos? Com l'imaginàveu?

Amb la pèrdua del gos, com se sent el nen? Heu viscut mai una situació semblant? Com us heu sentit?

Després d'haver de donar el gos, el nen intenta trobar un substitut? On el busca? Amb què juga? Quina és la solució que troba?

Quina semblança troba el nen entre el raspall i un gos?

Quan el nen explica als seus pares que el raspall en realitat és un gos, com reaccionen? Com se sent el nen davant aquesta reacció? Creieu que els grans us entenen? Heu viscut alguna situació semblant a la del nen Sala?

Els pares, al final, han d'acabar demanant perdó al nen. Per què? Què passa al final que fa que la visió que els pares tenen del raspall canviï?

Els pares diuen al final de la història “no és segur que ho sigui, però mereixeria ser-ho”. Què vol dir aquesta frase? Vosaltres què penseu, ho era o no ho era?

Sobre l'autor, la seva obra i el seu temps

L'autor del conte és Pere Calders. Als contes de Pere Calders hi passen coses extraordinàries. No només hi ha raspalls que prenen vida. També hi ha nens que volen, arbres que apareixen al mig d'un menjador o figures de pessebre que prenen vida. Pere Calders va escriure molts contes, alguns per a nens i molts altres per a adults.

Què és un conte?

Sabeu que els contes no només són per a nens?

Creieu que als pares també se'ls poden explicar contes?

El conte va ser escrit fa més de cinquanta anys, a l'obra heu sentit paraules que no havíeu sentit mai? Hi ha paraules i expressions que actualment no es fan servir gaire. Fixeu-vos en aquesta frase. *“Passat el moment de les llàgrimes, el problema que se li va presentar era el de donar un destí honorable a la quantitat d'afecte que l'absència del Turc deixava vacant”*

Què vol dir aquesta frase?

Quines paraules no enteneu?

Quan llegim sovint trobem paraules que no sabem què volen dir. Llegir és la manera d'aprendre noves paraules i d'enriquir el nostre vocabulari.

Quan Pere Calders va escriure *Raspall*, vivia a Mèxic, on va marxar després de la Guerra Civil Espanyola.

Sabeu què va ser la Guerra Civil?

Quan va ocórrer?

Coneixeu algú que la va viure?

Què va passar després de la Guerra Civil?

Per què creieu que va marxar Pere Calders?

Sobre el teatre

Al conte veiem com un raspall pren vida, això és un fet molt teatral. Al teatre sovint passa que les coses no són el que semblen. Per exemple un actor fa un personatge, fa creure al públic que és una altra persona. Amb els objectes passa el mateix. Hi ha molts espectacles de titelles que representen personatges.

A part de veure un gos es un raspall, podem veure un cap en una tetera, un ocell en un plomall o, com passa en el conte un soldat en un llum de peu. Quins altres objectes creieu que podrien servir per escenificar personatges o animals? Observeu i proveu. Segurament trobareu moltes cares i mirades curioses en els objectes que us envolten.

Per crear l'espectacle vam llegir la narració de Calders i vam estar assajant força mesos per veure com la podíem representar-la sobre l'escenari. No cal que hi dediqueu mesos, però potser podeu agafar algun conte que us agradi i veure com el podríeu representar. Quan s'assaja es fan moltes improvisacions, petites escenificacions que serveixen per anar creant l'espectacle. Podeu fer-ne una. Expliqueu la història i en petits grups l'escenifiqueu, bé sencera o bé per parts.

Fer teatre, al cap i a la fi, no és res més que jugar i gaudir!

TEATRE NU

www.teatrenu.com

@teatrenu

Carrer Prats 14
08712 Sant Martí de Tous
M: (+34) 677519625 T: (+34) 938050863
teatrenu@teatrenu.com